

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ

2019-06-12 Nr. 4D-2018/1-1469
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – LTI-K, Lukiškių TI-K) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su spaudos leidinių prenumerata.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Nuo 2018.04 į LTI-K administraciją yra kreiptasi su skundais, prašymais dėl nepristatomos spaudos ~ 10 kartų. Skundų, prašymų esmė, kad būtų sugrąžinti pinigai už nepristatomą spaudą, žurnalus <...>. Kiek buvo kreiptasi į administraciją arba negaunamas raštiškas atsakymas, arba pažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 14 str. 4 d. yra perduodama nagrinėti SRS [*Socialinės rehabilitacijos skyrius*] specialistui [...].“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Siekiant objektyvumo nagrinėjant šį skundą, išreikalauti mano pateiktus prašymus, skundus iš LTI-K administracijos dėl bibliotekos veikimo (neveikimo), neteisėto piniginių lėšų nurašymo, pagal 2018.08.31 piniginės lėšos nurašomos 2018.09.07 nors informuota SRS bibliotekininkė, kad spaudos neužsakinėti.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1469/3D-3048 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. gruodžio 5 d. Seimo kontrolierius gavo 2018 m. gruodžio 4 d. LTI-K raštą Nr. 9-14209. Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. 2018 m. vasario 7 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į LTI-K bibliotekos darbuotojus prašydamas užsakyti šešis spaudos leidinius; 2018 m. vasario 9 d. jo prašymas buvo patenkintas (spaudos leidiniai užsakyti, nuo Pareiškėjo sąskaitos nuskaityta pinigų suma, reikalinga užsakymui atlikti, atliktas mokėjimas iš LTI-K sąskaitos į AB A sąskaitą);

4.2. 2018 m. birželio 29 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K direktorių nurodydamas, kad jo užsakytų spaudos leidinių pristatymas vėluoja („[...] nuo 2018.04.10 [...] buvo pristatyti sausio, vasario mėnesio leidiniai [...].“), todėl prašė grąžinti už jų prenumeratą sumokėtus pinigus; 2018 m.

liepos 20 d. Pareiškėjas raštu paprašė nutraukti administracinę procedūrą pagal jo 2018 m. birželio 29 d. kreipimąsi; 2018 m. liepos 24 d. minėta administracinė procedūra buvo nutraukta;

4.3. 2018 m. rugpjūčio 31 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į LTI-K bibliotekos darbuotojus prašydamas užsakyti dar vieną spaudos leidinį; 2018 m. rugsėjo 3 d. jo prašymas buvo patenkintas (spaudos leidinys užsakytas, nuo Pareiškėjo sąskaitos nuskaityta pinigų suma, reikalinga užsakymui atlikti, atliktas mokėjimas iš LTI-K sąskaitos į AB A sąskaitą);

4.4. 2018 m. spalio 4 ir 9 dienomis Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K direktorių skųsdamasis pavėluotu spaudos leidinių pristatymu ir prašydamas grąžinti už jų prenumeratą sumokėtus pinigus;

4.5. 2018 m. spalio 31 d. raštu Nr. 96-4030 LTI-K atsakė į 2018 m. spalio 4 ir 9 dienomis pateiktus Pareiškėjo kreipimusis; šiame atsakyme nurodoma, kad „[...] visi Jūsų prašomi periodiniai leidiniai buvo užsakyti ir įteikti Jums asmeniškai tą dieną, kurią užsakyti leidiniai buvo pristatyti į Lukiškių TI-K. Lukiškių TI-K administracija neturi nei teisės, nei pareigos kontroliuoti AB „A“ darbą, pristatant užsakytus spaudos leidinius į Lukiškių TI-K. Informuojame, kad dėl užsakytų spaudos leidinių pristatymo į Lukiškių TI-K trūkmės bei dėl pinigų už spaudos leidinius grąžinimo galite kreiptis į AB „A““;

4.6. „[...] duomenų, jog 2018 m. X raštu atsisakė spaudos leidinių prenumeratos, neturime.“;

4.7. „Atkreiptinas dėmesys, kad tvarkos, įtvirtintos vidaus teisės aktuose ir reglamentuojančios tvarką pagal kurią Lukiškių TI-K esantys asmenys gali kreiptis dėl spaudos leidinių prenumeratos, nėra.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006 m. sausio 11 d. priimtų rekomendacijų šalims narėms Nr. (2006)2 „Dėl Europos kalnimo taisyklių“ (toliau vadinama – Europos kalnimo taisyklės):

24.10 *punktas* – „Kaliniai turi turėti galimybę reguliariai gauti informaciją apie visuomeninius reikalus, prenumeruodamas ir skaitydamas laikraščius, periodinius ir kitus leidinius, taip pat klausydamas radiją, žiūrėdamas televiziją, išskyrus atskirus atvejus, kai teismo priimtu sprendimu tam tikram terminui numatytas konkretus draudimas.“

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

93 *straipsnis* „Nuteistųjų teisė įsigyti literatūros ir rašomųjų reikmenų“ – „1. Nuteistiesiems leidžiama už asmeninėse sąskaitose turimus pinigus įsigyti neribotą kiekį literatūros ir rašomųjų reikmenų, taip pat prenumeruoti laikraščius bei žurnalus. 2. Teisę prenumeruoti nuteistiesiems laikraščius ir žurnalus turi jų sutuoktiniai, sugyventiniai bei artimieji giminaičiai, taip pat kiti fiziniai ir juridiniai asmenys. 3. Nuteistiesiems draudžiama gauti, įsigyti, laikyti, platinti arba prenumeruoti smurtą ar žiaurumą propaguojančius leidinius, taip pat pornografinius leidinius.“

7. Socialinės reabilitacijos skyriaus bibliotekininko pareigybės aprašymo, patvirtinto 2017 m. kovo 3 d. LTI-K direktoriaus įsakymu Nr. 1-70 (toliau vadinama ir – Pareigybės aprašymas):

6 *punktas* – „Šias pareigas einantis darbuotojas vykdo šias funkcijas: [...]; 6.3. siekiant užtikrinti suimtųjų ir nuteistųjų aprūpinimą periodiniais leidiniais, atlieka prenumeratos užsakymą ir leidinių išdavimą; [...].“

Skundo dalies tyrimo išvados

8. Pareiškėjas skundžiasi tuo, kad jis laiku negauna / iš viso negauna užprenumeruotų spaudos leidinių, o LTI-K pareigūnai galimai nepagrįstai atsisako grąžinti jam už prenumeratą sumokėtus pinigus.

9. Seimo kontrolierius, atkreipdamas pareigūnų dėmesį į tarptautinius žmogaus teisių apsaugos standartus (šios pažymos 5 punktas), nuosekliai laikosi nuomonės, kad galimybių prasmingai leisti laisvalaikį sudarymas (tarp jų, ir galimybė reguliariai gauti informaciją iš laikraščių bei periodinių leidinių) yra itin svarbus įkalintų asmenų socialinei reabilitacijai ir žalingam įkalinimo poveikiui sumažinti. Dėl šios priežasties pataisos įstaigos, įskaitant LTI-K, turi sudaryti sąlygas įkalintiems asmenims gauti informaciją apie pasaulio ir Lietuvos Respublikos svarbiausius įvykius. Įstaigos tam gali pasitelkti įvairias priemones, t. y., leidžiant klausytis radijo, žiūrėti televiziją, tiekiant periodinius ir kitus leidinius, sudarant sąlygas suimtiesiems / nuteistiesiems ar jų artimiesiems minėtus leidinius prenumeruoti (šios pažymos 6 punktas) ir pan.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. vasario 7 d. ir 2018 m. rugpjūčio 31 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K bibliotekos darbuotojus prašydamas jo vardu užprenumeruoti įvairius spaudos leidinius; abiem atvejais jo prašymai buvo patenkinti, t. y. LTI-K pareigūnai / darbuotojai tarpininkavo tarp Pareiškėjo ir AB A, spaudos leidinius užsakė, nuo Pareiškėjo sąskaitos nuskaitė pinigų sumas, reikalingas užsakymams atlikti, atitinkamai 2018 m. vasario 9 d. ir 2018 m. rugsėjo 3 d. atliko bankinius pavedimus iš LTI-K sąskaitos į AB A sąskaitą, LTI-K bibliotekos darbuotojai, vadovaudamiesi Pareigybės aprašymu (šios pažymos 7 punktas), užprenumeruotus spaudos leidinius įteikdavo Pareiškėjui (tai patvirtino ir pats Pareiškėjas (šios pažymos 4.2 punktas)). Visgi liko nepaneigta aplinkybė, kad užprenumeruotų leidinių pristatymas vėluodavo. Pasak LTI-K pareigūnų, minėtą vėlavimą nulėmė objektyvios aplinkybės, t. y., AB A veiksmai, nes ši bendrovė vėluodavo pristatyti užprenumeruotus leidinius į įstaigą. Duomenų, kurie leistų Seimo kontrolieriui abejoti šiuo LTI-K pareigūnų teiginiu, Skundo tyrimo metu gauta nebuvo.

Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad LTI-K pareigūnai savo veiksmais (neveikimu) nepažeidė savo įstatyminės pareigos sudaryti sąlygas Pareiškėjui užsiprenumeruoti spaudos leidinius ir gauti informaciją apie pasaulio bei Lietuvos Respublikos svarbiausius įvykius.

11. Skunde taip pat nurodoma, kad Pareiškėjas ne vieną kartą kreipėsi į LTI-K administraciją prašydamas grąžinti pinigus už spaudos leidinių prenumeratą, nes jo netenkino pavėluotas spaudos leidinių pristatymas, tačiau LTI-K jo prašymų netenkino.

Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys, kad LTI-K darbuotojai atliko tik tarpininko vaidmenį tarp jo ir AB A, todėl LTI-K pareigūnai neturi kompetencijos spręsti klausimo, susijusio su pinigų, sumokėtų už spaudos leidinių prenumeratą, grąžinimu. Tokią kompetenciją turi tik AB A. Pažymėtina, kad tai buvo Pareiškėjui paašškinta 2018 m. spalio 31 d. LTI-K raštu Nr. 96-4030, kuriuo buvo atsakyta į 2018 m. spalio 4 ir 9 dienomis jo pateiktus kreipimusis (šios pažymos 4.4, 4.5 punktai).

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Skundas dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su spaudos leidinių prenumerata, pripažintinas nepagrįstu.

Atlikdamas šį Skundo tyrimą Seimo kontrolierius atkreipė dėmesį, kad LTI-K nėra vidaus teisės aktų, reglamentuojančių spaudos leidinių prenumeravimo procesą (kokia tvarka ir į kuriuos LTI-K pareigūnus / darbuotojus suimtas / nuteistas turi kreiptis norėdamas užsiprenumeruoti spaudos leidinius, kokie dokumentai, susiję su spaudos leidinių prenumerata, turi būti parengiami / užpildomi, kaip ir kur yra fiksuojami duomenys, susiję su prenumeratos pradžia, pabaiga, spaudos leidinių pristatymu į įstaigą, įteikimu prenumeratoriui ir pan.) (šios pažymos 4.7 punktas). Dėl šios priežasties ir siekdamas skaidresnio spaudos leidinių prenumeravimo proceso bei padėti asmenims rinkti rašytinius duomenis ir taip efektyviau apginti savo teises kreipiantis į AB A, Seimo kontrolierius Vilniaus pataisos namų (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1R-253 LTI-K buvo prijungtas prie Vilniaus pataisos namų) direktoriui Viktorui

Davidenko rekomenduoja apsvarstyti galimybę vidaus teisės aktuose įtvirtinti spaudos leidinių prenumeravimo tvarką.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su spaudos leidinių prenumerata, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Vilniaus pataisos namų direktoriui Viktorui Davidenko apsvarstyti galimybę vidaus teisės aktuose įtvirtinti spaudos leidinių prenumeravimo tvarką.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas